

RELACION TEKNIK PER FABRIKEN E PASURIMIT TE
KROMIT, ZONA E RE, KRASTE, RRETHI BULQIZE,
QARKU DIBER

Punoi: Studio "ALBNATURE"

1. HYRJE

Ndertimi i kesaj Linje te perunimit e pasurimit te kromit ne zonen e Re ne Kraste, komuna Martanesh eshte ide dhe inisiative e Investitoreve vendas, e cila eshte mbeshtetur ne kushtet e ekonomise se tregut te mineralit te kromit, ne rezervat e mineraleve te varfera te kromit dhe mundesine e permiresimit te kushteve sociale te kesaj zone. Kete 2 vjet te fundit ka nje rritje te konsiderueshme te interesit ne drejtim te investimit ne fushen e Industrise nxjerrse dhe perpunuese te Kromit ne vendin tone.

Ne kete kuader si dhe duke u konsideruar vecorite ne burimet natyrore te mineraleve te dobishme ne vendin tone, kompania po bene perpjekjet maksimale per investimin ne fushen e industrise nxjerrse dhe perpunuese te kromit, duke pare dhe kushtet favorizuese te Qeverise Shqiptare.

Nga studimet e kryera ne kohe te mepareshme ka rezultuar se Shqiperia ka potencial te nevojshem ne Nxjerrjen e mineraleve te Kromit si dhe ka njerez qe e njohin mire rendesine e shfrytezimit te ketyre mineraleve si dhe kane mundesine e investimit ne kete fushe.

Duke bere nje vleresim shume te sakte te rezervave te kromit si dhe duke future teknologjine modeme te koheve te fundit qe nuk zene hapësire dhe qe ndertohen ne nje kohe shume te shkurter kjo shoqeri ka hartuar nje projekt ku do te shfrytetoje ne menyre sa me bashkekohore kete resurse natyrore.

Shpresojme qe kjo Linje Perpunimi krahas efektivitetit pozitiv ekonomik ka ndikuar dhe do te vazhdoje te ndikojte ne permiresimin e kushteve sociale te Komunitetit te kesaj zone.

E theksojme se kjo eshte ide e Investitoreve Vendas kjo e nisur nga Kushtet lehtesuese qe i bene Qeveria Shqiptare biznesit vendas dhe te huaj.

Ne kete kuader edhe Ministria e Mjedisit te Pyjeve dhe Administrimit te Ujrave ka dhene mendimin e saj pozitiv per zhvillimin e Industrise se Mineraleve te Kromit.

Theksojme se Shoqeri e Perpunimit dhe Pasurimit te Kromit do te instaloj nje impiant moderm qe I konkurron standarteve me te mira te bashkimit europian.

2. PERSHKRIMI I HOLLESISEM I PROJEKTIT

Skema teknologjike e ketij Impjanti eshte perzgjedhur ne pershtatje te vetive kimiko-fizike te mineraleve tona, si ne ruajtjen e mjedisit nga ndotja dhe ne rikuperimin e larte per te patur humbje teknologjike sa me te uleta. Kjo skeme funksionon vetem ne perpunimin fizik te mineralit te kromit, i cili kryhet ne disa procese perpunuese.

Me pake fjale skema e perpunimit te mineralit te kromit eshte si me poshte vijon:

- 1- Minerali i ardhur nga minierat me copa deri ne 300 mm do te kaloje tek thyesi me nofulla nepermjet ushqyesit vibrator (1).
- 2- Thyeresi me nofulla (2) bene thyerjen e shkalles se pare nga 300 mm ne 20 mm.
- 3- Prej Thyeresit (2) materiali I thyer 20 mm kalon me transportier ne thyeresinme te imet me shufra (3) ku behet thyerja e shkalles se dyte. Materiali I thyer del deri ne 5mm.
- 4- Ky material i thyer deri ne 5 mm kalon ne transportier ne mullirin me sfera (4) ku bluhet deri ne madhesine 1.5 mm.
- 5- - Ndarja e kokrrizave mbi 2mm behet ne siten rrotulluese (5) e cila I dergon kete per ribluarje nepermjet pompes se ujit (9).
- 6- Materiali I bluar dergohet me pompa rere (8) ne spirale (6) ku behet ndarja e kokrrizave te kromit nga sterili sipas gravitetit mbeshtetur kjo ne diferencen e peshave specifike te kromit dhe te sterilit.
- 7- Sasia e materialit te imet qe nuk ndahet ne kete spirale kalon ne tavolinat e koncentrimit (7) ku behet ndarja perfundimtare e kokrrizave te imta te kromit me ate te sterilit.
- 8- Kokrrizat e kromit grumbullohen ne 2 depozitat e koncentratit (10). 9- Sterili grumbullohet ne nje depozite sterili te vecante 11

Lenda e pare qe do te shfrytezohet ne kete Impjant perpunimi e pasurimi te kromit: Ne zonen e Perollajt-Has ndodhen disa Vendburime te xeheroreve te varfer te kromit. Vendburimet ndertohen nga shkembinjte ultrabazike qe

perbehen nga dunitet,peridotitet,serpentine dhe seria damarore piroksenet e gabrot.

Megenesse parashikohet qe ky Impjant Perpunimi e Pasurimi te perpunoje meth 60 000 ton mineral ne vit, ajo mund te mbulohet nga vendburimet e kromiteve te varfera ne kete zone mineralet e te cilave do te shesin prodhimet e te cilave kesaj kompanie te perpunimit te kromit.,me qellim te prodhimet te koncentratit.

Per kete qellim duhet qe kjo shoqeri te riveje sa me shpejt ne pune kete Impjant Perpunimi dhe pasurimi te Mineraleve te kromit.

Duke u mbeshtetur ne kete te dhena parashikohet qe fabrika te furnizohet me lende te pare me permbajtje qe luhatet nga 18-20 % Cr_2O_3 me mesatare 19 % Cr_2O_3 .

Disa te dhena ekonomike per impjantin e pasurimit: Kostua e prodhimit per 1 ton mineral kromi parashikohet te jete meth 17 U.S.D. Ky Impjant Pasurimi qe Shoqeria "Fabrika e Pasurimit te kromit 'Zona e Re' Kraste" Sh.p.k. ka ndertuar ne kete zone fabriken, pasi ndodhet ne vend te pershtatshem ne afersi te minierave qe ndodhen ne kete zone dhe te minierave qe parashikohen te hapen ne kete zone.

Fabrika ka 5 reparte qe jane:

1. Reparti i thyerjes se mineralit
2. Reparti i bluarjes.
3. Reparti i Pasurimit gravimetric.
4. Reparti i Cujezimit te koncentratit.
5. Damba e depozitimit te sterileve.

Kapaciteti perpunues i Impjantit Perpunues te Kromit i Shoqerise "Fabrika e Pasurimit te kromit 'Zona e Re' Kraste" Sh.p.k. eshte 60 000 tone ne vit. Ky Impjant punon 300 dite ne vit. Duke u beshtetur ne studimet e kryera deri tani rikuperimi i pasurimin e mineraleve te kromit te kesaj zone do te jete mbi 48%

Kete tregues parashikohen ne rastin e instalimit te Impjantit bashkekohor, ndersa pervec sigurimit nga importi te pajisjeve dhe makinerive ne studim jane parashikuar te behen dhe permiresime, qe lidhen me eleminimin e disa te metave te vrejtura gjate punes, duke pare ecurine edhe te disa Fabrikave pasurimi ne vendin tone ashtu dhe ne bote dhe qe do te influencojne ne rritjen e treguesve teknologjike dhe ne permiresimin e konditave te punes.

Permiresimet e permendura me siper do te zgjidhen gjate zhvillimit te punes, duke respektuar me rigorozitetin me te madh kushtet mjedisore.

Per pasurimin e grimcave shume te imeta te shllameve perdoren pajisje te konstruktura per kete qellim. Investimet parashikohen te kryhen gjate 6 mujorit te dyte te vitit 2013.

Treguesit kryesore tekniko- ekonomike te parashikuar: Treguesit kryesore tekniko-ekonomik u nxoren nga studimet e kryera dhe nga pervoja e Fabrikes se Pasurimit ne Kraste te Martaneshit. Ate i takojne rastit kur ne impjant do te trajtohet minerali i kromit qe do te nxirret ne kete zone. Investimet jane nxjerre nga lista e makinerive dhe pajisjeve qe do te sigurohen.

Treguesit kryesore tekniko-ekonomike jepen ne tabelen si me poshte vijon:

Nr	Treguesit	Njesia	Sasia
1	Lenda e pare, Xeheror kromi		
1.1	Sasia e njome	Ton/Vit	60000
1.2	Lageshtia	%H2O	4.00
1.3	Permbajtja e Cr2O3	%Cr2O3	19.00
2	Koncentrati		
2.1	Sasia e njome	Ton/Vit	18191
2.2	Lageshtia	%H2O	6.00
2.3	Permbajtja e Cr2O3	%Cr2O3	48.00
2.4	Rekuperimi		75.00
3	Sterile		
3.1	Sasia e thate	Ton/vit	40500
3.2	Permbajtja e Cr2O3	%Cr2O3	6.76
4	Regjimi i punes		
4.1	Dite Pune ne vit	dite 24 oreshe	300 dite
4.2	Numri i nderresave ne dite	8 oreshe	3
4.3	Numri i oreve ne nderrese	ore	7
5	Fuqia punetore	vete	20
6	konsumi i energjise elektrike	KW	1260000
7	Konsumi i veshjes se gomes mullirit ne vit	cope vesje	0.5
8	Shufra e sfera	ton	30
9	Konsumi i ujit teknologjik	M3	454000
10	Nafte	L	7500
8	Investime		
8.1	Makineri e pajisje	U.S.D	1591000
8.2	Ndertim-Montime	U.S.D	500000
8.3	Projekte e Studime	U.S.D	2500

Koha e punes do te jete rreth 35 vjet me rezervat e tanishme dhe do te rritet me zbulimin e rezervave te reja.

Lenda e pare qe do te zazhdoje te furnizoje kete impjant me granulometri 300 mm, do te transportohet nga minierat me kamiona, dhe distanca mesatare e minierave me fabriken eshte rreth 5 km.

Furnizimi i impjantit te Pasurimit te Kriomit do te vazhdoje te behet me rreth 200 Ton ne dite kur kapaciteti ditor do te jene 200 ton. Do te prodhohen rreth 18000 ton koncentrat ne Vit se rreth 60 ton ne dite me cilesi rreth 48% Cr2O3.

Skemat do te marrin zgjedhje teknike perfundimtare ne projektin e zbatimit, por ne kete studim te jene marre parasysh dhe jane jane vlersuara ne studim tekniko-

ekonomike dhe ne treguesit e parashikuar. Duke pasuruar xeherorin e kromitte minierave ne kete zone me granulometrin nen 30mm dhe ne lageshti mesatare 4% H₂O, qe luhaten nga 3% ne 6%si dhe me permbajtje mesatare 19 Cr₂O₃ qe luhatete nga 18-20% Cr₂O₃, merren tregesit me poshte:

- Koncentrat kromi nen 1.5mm, me dalje rreth 30% me cilesi rreth 48% Cr₂O₃ e lageshti 6% H₂O me rikuperim 75%
- Sterilet me granulometri nen 1.5mm, me dalje rreth 70%, me cilesi rreth 6.8 %Cr₂O₃ ne te ne masen 25%

Treguesit e parashikuar ne studim do te ndryshojne n.q.s do te ndryshoje lenda e pare jashte kufijve te parashikuar me siper. Teknologjia dhe skema e perdorur me bluarje dhe ribluarje te gjysemprodukteve te pasurimit te pare, me pasurimin e kombinuar te spiraleve me tavolinat e koncentrimit dhe te pasurimit te vecante te shllameve, eshte e kohes. Me poshte po japim listen e makinerive qe do te sigurohen.

1. Makinerit e pajisjeve ne reapritin e thyerjes	1 komplet
2. Elektrovibrues	3 cope
3. Mulliri	1cope
4. Shosha	1 cope
5. Pompa ne bluarje	1cope
6. Hidrociklon	1cope
7. Seperatore spirale	10cope
8. Tavolina koncetrimit	3cope
9. Bateri hidrociklonesh	1cope
10. Pompa e shllameve	3cope

Konsumi i ujit: Sasia e ujit teknologjik do te jete 20 l/sek, per kohen qe impjanti eshte ne pune. Fuqia puntore

Konkluzione dhe rekomandime:

1. Vazhdimi i punes se ketij Impjanti Pasurimi ne Kraste, komuna Martanesh mund te behet duke siguruar makineri e pajisje te reja dhe duke shfrytezuar disa ndertesa egzisuese ne kete zone si dhe damben egzistuese te sterileve.
2. Pasurimi i kromeve te varfra te zones Kraste ne kete zone me cmimet e fundit te shitjes se koncentratit te kromit rezulton me tregues te larte ekonomike.
3. Investimet e nevojshme per venien ne pune te ketij Impjanti me nje kapacitet prej 60 000 ton lende e pare ne vit jane 2000 000 USD.

Inspektimet: Gjate vazhdueshmerise se zbatimit te ketij projekti do te vazhdoje te zbatohet nje plan masash per te inspektuar mjedisin, ky plan hartohet per te monitoruar hap pas hapi te gjitha ndikimet ne mjedis te percaktuara ne planin e menaxhimit temjedisit,ne projektin e propozuar. Per kete pune shoqeria ka punesuar ekspert mjedisor ne menyre qe te kete ne shkallen me te larte te gjithe parametrat mjedisor.

Monitorimi eshte i nevojshem te kryhet me gellim qe te sigurohet nje perputhje me praktikat me te mira te perdorura per evidentimin a ndikimeve negative ne mjedis nga ndertimi i ketij Impjanti Pasurimi te mineralit te kromit.

Qellimi i monitorimit eshte

- Shkarkimet ne ajer per matjen e pluhurave dhe gazeve gjate ngarkimit dhe te transportit te mineralit te kromit.
- Shkarkimi i ujrave,duke perfshire ketu dhe ujrat e shirave.
- Monitorimi i zhvillimit te ketij aktiviteti do te shikohet nga shoqeria me perpresine me te larte.
- Te gjitha te dhenat do te dokumentohen ne nje regjister te vecante dhe do ti paraqiten Agjensise Rajonale te Mjedisit te Prefektures se Qarkut Diber.

Plani i emergjences do te perfshije si me poshte vijon:

- Planin e evakuimit te personelit dhe mjeteve ne raste emergjence.
- Proceduren mjeksore.
- Menyren e njoftimit.
- Proceduren e parandalimit dhe te shuarjes se zjarrit ne raste emergjence.
- Numrat e telefonave te gjithe punonjesve qe jane te punesuar ne kete Impjant Pasurimi te mineralit te kromit.
- Procedurat e Sigurimit Teknik dhe te mbrojtjes ne pune.

Plani i emergjences ne raste avarish qe mund te ndodhin ne kete Impjant Pasurimi te mineralit te kromit deri ne mbajtjen ne gadishmeri te perhereshme te mjeteve te transportit,si dhe deri ne personel te kualifikuar mjeksor,sepse prioritet eshte dhe do te mbetet dhe ne te ardhmen jeta e njerezve. Ky plan do te jete konkret dhe i aplikueshem ne cdo situate.

Relacioni Teknik u pergatit nga:

Studio e Licensuar nga MMPAU per
Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis dhe Auditimin Mjedisor

Nr. Prot. 79, date 12.02.2008; Vendim Nr. 2

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT, PYJEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE

Adresa: Rruga e Durrësit, Nr. 27, Tiranë, Tel: 270 630, Fax: 270 627; www.moe.gov.al

Nr. 79 Prot.

Tiranë më 12/2 /2008

Vendimi Nr. 2, Nr. ___ Regj.

ÇERTIFIKATË

Në mbështetje të vendimit të Këshillit të Ministrave Nr. 268, datë 24.04.2003
"Për çertifikimin e specialistëve, për vlerësimin e ndikimit në mjedis dhe
auditimit mjedisor".

"Alb Natyra"

Çertifikohet për hartimin e raporteve të vlerësimit të ndikimit në mjedis, për
të kryer auditimin mjedisor, për hartimin e ekspertizave për probleme
mjedisore dhe thirrjen si ekspert për të vlerësuar një raport të vlerësimit të
ndikimit në mjedis ose rezultatet e një auditimi.

PER. PAB. PAS.
[Handwritten signature]

Ministri

Lufter **XHUMALI**

